

Parlamentarizmus

Tézy prednášky

November 2005

© Prof. JUDr. Ľubor Cibulka, CSc.

Parlamentarizmus - pojem

- V širšom zmysle
 - Forma vlády, v ktorej existuje parlament
- V užšom zmysle
 - Osobitné postavenie parlamentu v štáte
 - Parlamentná forma vlády

Parlament

- Zastupiteľský zbor (Baxa)
- Kolegiálna povaha
- Volený orgán
- Ústredné postavenie v štáte
- Zákonodarný orgán
- Orgán prijímajúci rozpočet

Z histórie

- Anglický parlament-poradný orgán panovníka – zhromaždenie vazalov
- Koniec 13.stor. – zastúpené 3 stavy
 - kňazi
 - baróni
 - drobná šľachta a mestá

Z histórie

- 14. storočie
 - Snemovňa lordov
 - Snemovňa obcí - volená
- 16. storočie
 - parlamentné privilégia – zárodok imunity

Právny štatus parlamentu

- Názov
 - Zhromaždenie
 - Kongres
 - Parlament
 - Snem
 - Tag
 - Rada
 - Komora- snemovňa
 - Senát

Právny štatus parlamentu

- Sídlo
 - Pravidelne hlavné mesto štátu
 - Význam pre postavenie poslanca
 - Imunita, materiálne zabezpečenie, indemnita
- Miesto v sústave ústavných orgánov
 - Vyplýva z formy vlády

Právny štatus parlamentu

- Kreácia
 - Na základe ústavného zakotvenia (**pouvoir constitue**)
- Zriadenie
 - Voľby na ohraničený čas

Právny štatus parlamentu

- Nároky na výkon poslanskej funkcie
 - Podmienky pasívneho volebného práva
 - Inkompatibilita funkcií

Právny štatus parlamentu

- Zloženie
 - Počet poslancov
 - Pevný (stanovený ústavou resp. zákonom)
 - Pohyblivý
 - Ďalšie aspekty
 - Federatívna reprezentácia
 - Národnostné zloženie
 - Politické
 - Vek
 - Vzdelanie
 - Náboženstvo (islamské krajiny)
 - Pohlavie
 - Rotácia (obmedzenia viacnásobného výkonu)

Právny štatus parlamentu

- Štruktúra parlamentu
 - Jednokomorový (**unikamerálny**)
 - Dvojkomorový (**bikamerálny**)
 - Federálna komora
 - Iné dôvody
 - Aspekt legitimacy
 - Aspekt reprezentatívnosti
 - Aspekt funkcionálny (kontrola činnosti 1. komory)

Právny štatus parlamentu

- Vnútoraná organizácia
 - Riadiace orgány
 - Kontrolné a iniciatívne orgány
 - Výbory ?
 - Pomocné orgány
 - Výbory ?
 - Komisie (osobitné postavenie vyšetrovacie komisie)

Právny štatus parlamentu

- Právomoc parlamentu
 - Vydávanie normatívnych aktov (ústava, úst. zákony, zákony)
 - Individuálne právne akty (vyslovenie nedôvery, hlasovanie o odpovedi na interpeláciu, voľba funkcionára)

Právny štatus parlamentu

- Pôsobnosť.
 - Ústavodarná.
 - Zákonodarná.
 - Kreačná a organizačná.
 - Kontrolná.
 - Súdna (súd impeachmentu).
 - Politická (zákl. otázky vnútornej a zahr. politiky.)
 - Vnútorne veci parlamentu (rok. poriadok, súhlas k stíhaniu poslanca a pod.

Právny štatus parlamentu

- Organizácia činnosti
 - časové pravidlá
 - volebné obdobie
 - kontinuita – diskontinuita rozhodovania
 - riadne a mimoriadne zasadnutie
 - stále zasadnutie
 - schôdze

Právny štatus parlamentu

- procedurálne pravidlá
 - zvolávanie schôdze
 - kvórum
 - hlasovanie
 - kvórum
 - kvalifikovaná väčšina
 - absolútna väčšina
 - väčšina zo stanoveného kvóra
 - verejnosť schôdze
 - určenie programu
 - zápis z rokovania
 - interpelácie

Právny štatus parlamentu

- Dohodovacie konanie
- Nutné počty podpisov
- impeachment
- Rokovanie o dôvere vláde
- Lehoty

Právne postavenie poslanca

- Povaha mandátu
 - Imperatívny
 - Zákaz imperatívneho mandátu

Právne postavenie poslanca

- Práva poslanca
 - vo vnútri parlamentu
 - voliť a byť volený do orgánov parlamentu
 - právo podávať návrhy (napr. zákonodarná iniciatíva)
 - interpelačné právo
 - kladenie otázok
 - právo poslaneckej imunity
 - procesná (osobná nedotknuteľnosť – súhlas k trestnému stíhaniu)
 - hmotnoprávna (osobná nezodpovednosť – za hlasovanie i po skončení mandátu)
 - mimo parlamentu
 - právo na informácie
 - právo na intervenciu (právo na prijatie

Právne postavenie poslanca

- mimo parlamentu
 - právo na informácie
 - právo na intervenciu (právo na prijatie)

Právne postavenie poslanca

- právo vytvárať poslanecké združenia
 - stále – poslanecké kluby, frakcie, Medziparlamentná únia
 - dočasné spoločenstvá
- právo na materiálne zabezpečenie činnosti
 - právo na plat
 - bezplatné používanie verejných dopravných prostriedkov
- povinnosti poslanca
 - povinnosť účasti na rokovaníach
 - povinnosti podľa procedurálnych pravidiel